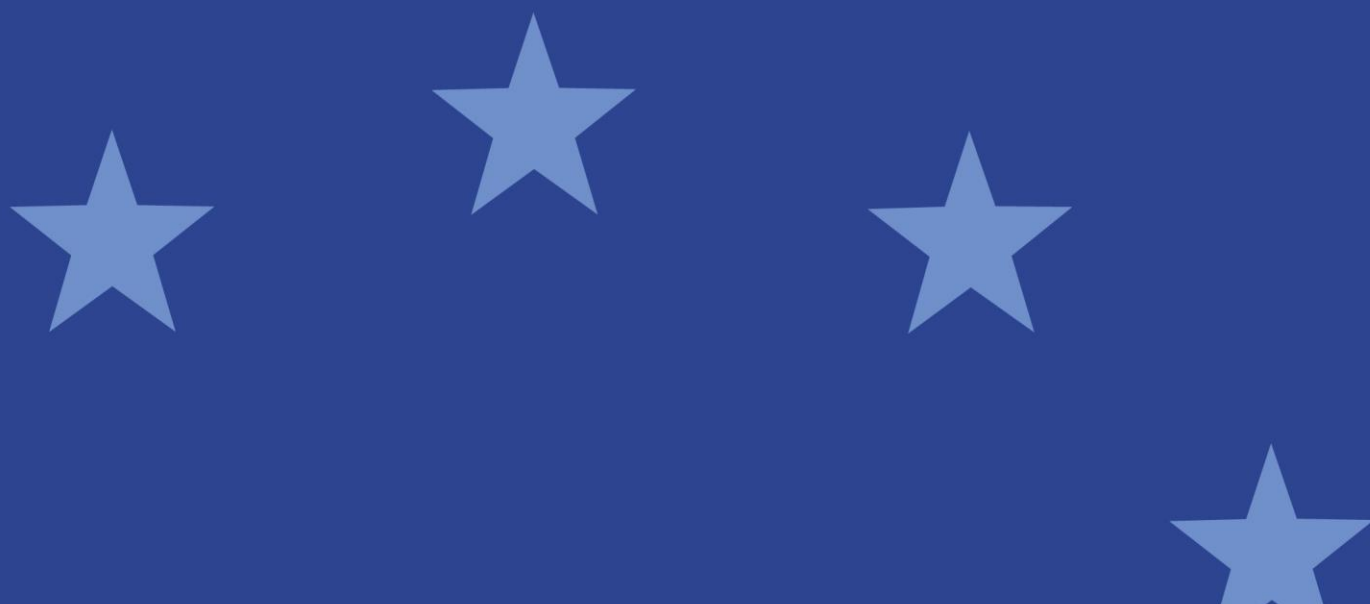

ESMA 2015. aasta aruanne

Eesistuja eessõna

Aastaaruande ilmumise ajaks on Euroopa Väärtpaberiturujärelevalvel (ESMA) täitunud viis tegutsemisaastat. Viimasel viiel aastal ja eelkõige 2015. aastal on ESMA astunud olulisi samme oma missiooni täitmisel, milleks on tõhustada investorite kaitset ning edendada stabiilseid ja nõuetekohaselt toimivaid finantsturgusid eri vahendite abil, nagu investoreid, turge ja finantsstabiilsust ähvardavate ohtude hindamine, ühtsete eeskirjade koostamine, järelevalvetavade ühtlustamise edendamine ning järelevalve reitinguagentuuride ja kauplemisteabehoidlate üle. Tänapäevaks on ESMA leidnud laialdast tunnustust ELi väärtpaberituru järelevalvajana ning jätkab eri töösuundadel selle positsiooni tugevdamist.

Esimestel tegevusaastatel keskendus ESMA vastupidavama finantssüsteemi tagamiseks õiguslike ja järelevalvealaste muudatuste tegemisele. Peamised valdkonnad, kus ESMA edusamme tegi, olid nüüdseks hästi väljakujunenud ja sissetöötatud järelevalve reitinguagentuuride üle, ulatuslik töö ühtsete eeskirjade kallal ning järelevalvetavade ühtlustamise edendamine liikmesriikides. Kui vaadata uusi ja ajakohastatud eeskirju, mis juba kehtivad või mis peagi kehtestatakse, võib juba aimata, et tekkimas on sidusam ühtne Euroopa väärtpaberiturg – turg, mis on läbipaistvam, integreeritum ja investoritele investeerimiseks turvalisem, mis omakorda aitab kaasa majanduskasvule.

ESMA välja töötatud väärtpaberiturgude ühtsed eeskirjad hõlmavad paljusid valdkondi, sealhulgas varade valitsemine, investeerimisühingud, tuletisinstrumentid, kauplemiskohad, reitinguagentuurid ning ettevalmistav töö toodete läbipaistvuse alal (PRIIP). Tuletisinstrumentidest teavitamine ja ESMA järelevalve kauplemisteabehoidlate üle on suurendanud ELi tuletisinstrumentide turu läbipaistvust, millest saavad kasu investorid üle kogu Euroopa Liidu. ESMA on märkimisväärselt suurendanud oma suutlikkust teha kindlaks investorite kaitset ja finantsstabiilsust ähvardavad ohud. Meie järelevalve reitinguagentuuride üle on veelgi paranenud ja esimest korda trahvisime üht oma pädevusvaldkonda kuuluvat järelevalvealust üksust. Kõik need tegevused on osa ESMA eesmärkidest.

Me teeme tihedat koostööd Euroopa Parlamendi, Euroopa Komisjoni ja Euroopa Ülemkoguga, et täita oma eesmärgi tõhustada investorite kaitset ning tagada finantsturgude stabiilsus ja nõuetekohane toimimine. Me oleme sisse seadnud korrapärase dialoogi parlamendi ja nõukoguga eelkõige seoses eeskirjade väljatöötamisega, et tagada meie standardite eelnõude kooskõla kaasseadusandjatega kokku lepitud õigusaktidega. Me teeme ühiskomitee raames tihedat koostööd ka muude asutustega, nagu EBA ja EIOPA. ESMA eesistumise ajal keskendus ühiskomitee eelkõige tarbijakaitsele ja sektoriülesele riskihindamisele.

MiFID 2 on vaieldamatult kõige tähtsam regulatiivne tekst, millega ESMA on tegelenud. MiFID 2 kujutab endast ka aastakümne suurimat muudatust Euroopa väärtpaberitega kauplemises ning see muudab Euroopa järelturgude toimimist, tehes need investeerimiseks tõhusamaks, turvalisemaks ja läbipaistvamaks. MiFID 2 tõhustab ka investorite kaitset, parandades näiteks finantsinstrumentide väljatöötamise juhtimist ning muutes nende müügi lõppkasutajatele läbipaistvamaks ja sobivamaks. MiFID 2 ulatust ei tasu alahinnata. Kui eeskirjad, mida ESMA MiFID 2 jaoks 2015. aastal välja töötas, jõustuvad, hakkab enamik mitteomakapitalitooteid alluma kindlale reguleerimiskorrale ning märkimisväärne osa börsivälistest tehingutest viiakse üle reguleeritud platvormidele. Peale selle tugevdavad ESMA turukuritarvituse määruse standardid olemasolevat turu kuritarvitamist käsitlevat raamistikku, laiendades seda uutele turgudele, platvormidele ja tegevustele. ESMA väärtpaberiarvelduse ja väärtpaberite keskdepositooriumi määruse eeskirjad tagavad väärtpaberite keskdepositooriumi turvalisuse, tõhususe ja usaldusväärsuse. MiFID 2 pakett on koos järelkauplemise (Euroopa turu infrastruktuuri määrus), turu kuritarvitamise (turukuritarvituse määrus) ja väärtpaberite depositooriumide (väärtpaberiarvelduse ja väärtpaberite keskdepositooriumide määrus) eeskirjadega

Pittsburgh'is G20 algatatud finantsturgude kriisijärgsete reformide keskmes ning ühtlasi ESMA kaheaastase tõsise töö tulemus.

Ühtsete eeskirjadega seotud tegevuses on arvesse võetud konsultatsioonidel, aruteludel ning meie väärtpaberituruse sidusrühmade kogu ja nõuandetöörühma kohtumistel paljude sidusrühmade avaldatud seisukohti ja tagasisidet. Tahan tänada kõiki sidusrühmi nende hindamatu panuse eest ESMA töösse.

ESMA eesistujaks olemine selle esimestel tegevusaastatel on olnud suurepärane kogemus ja mul on hea meel, et järelevalvenõukogu ja Euroopa Parlament on usaldanud mulle ESMA juhtimise järgmise arenguetappi. Edaspidi keskendab ESMA oma põhitähelepanu õigusaktide asemel nende rakendamisele. 2015. aastal koostati strateegiline ülevaade, et selgitada välja ESMA tulevased prioriteedid ja tegevused. Vastavalt strateegilisele suunale 2016–2020 eraldab ESMA rohkem ressursse järelevalvetavade ühtluse saavutamiseks ja vähendab ühtsete eeskirjadega seotud tegevusi. Järelevalvetavade ja riiklike reguleerijate meetodite ühtlustamiseks saab palju ära teha. Järelevalvetavade ühtlus ei tähenda seda, et meie eesmärk on võtta kasutusele universaalne meetod, vaid seda, et ESMA teeb tööd ELi õiguse ühtse ja tõhusa siseriikliku kohaldamise edendamise nimel viisil, mis tagab ühtede ja samade eeskirjade rakendamise turuosaliste suhtes nende asukohast sõltumata. 2015. aastal olid selle strateegilise nihke esimesed näited ESMA osalemine keskse vastaspoole järelevalvekolleegiumides ning järelevalvetavade vastastikusel hindamises turukuritarvituse määruse raames.

ESMA töö järelevalvetavade ühtluse nimel on kapitaliturgude liidu oluline alustala, kuna ühtne kohaldamine peab tagama, et paberil olevad ühtsed eeskirjad realiseeruksid ühtse turuna. ESMA prioriteetide seisukohast hõlmab see MiFID 2 rakendamist, pidevat järelevalvet kesksete vastaspoole üle ning ESMA toetust kapitaliturgude liidu konkreetsetele teemadele, nagu tegevuslube reguleeriv kord varade valitsemise puhul.

2015. aastal oli ESMA-l endiselt oluline osa rahvusvahelise koostöö tegemises reguleerimise ja järelevalve küsimustes. Selle käigus lepiti kokku koostöö tingimustes, mis tagab praktikas erinevate piirkondlike eeskirjade koostoime ning toob kasu investoritele ja turuosalistele üldiselt. See tähendas edusamme kolmandate riikide asutuste, nagu kesksed vastaspoole, tunnustamisel, kolmandate riikide alternatiivsete investeerimisfondide tegevuslube reguleeriva korra ettevalmistamist ning tuletisinstrumente ja reitinguagentuure käsitlevate vastastikuse mõistmise memorandumite allkirjastamist. Eeskirjade koostamise valdkonnas jätkas ESMA aktiivset osalemist IOSCO juhatuses, mitmetes IOSCO poliitikakomiteedes ning Euroopa piirkonna komitees.

Lõpetuseks tahaksin tänada oma kolleege ELi riiklikest asutustest, kes on järelevalvenõukogu liikmetena aidanud kaasa märkimisväärsete edusammude saavutamisele meie eesmärkide täitmisel, ning oma kaasliikmeid haldusnõukogust, kes toetasid abi ja nõuga Euroopa Väärtpaberituruse järelevalve tõrgeteta toimimist.

Samavõrd tahan ma tänada ESMA töötajaid, sest kõik 2015. aastal saavutatu ei oleks olnud võimalik nende inimeste pühendumuse ja visa tööta.

Steven Maijoor

eesistuja

Euroopa Väärtpaberituruse järelevalve

Tegevdirektori eessõna

2015. aastale tagasi vaadates võib seda iseloomustada kui ESMA jaoks olulist üleminekuaastat. Sel aastal valmisid ühtsete eeskirjade olulised osad ning käisid ettevalmistused ESMA tähelepanu keskendumisele järelevalvetavade ühtlustamisele, valdkonnale, kus terendavad mitmed uued probleemid. See põhitähelepanu pöördumine pidi kajastuma ka ESMA sisekorralduses.

ESMA uus arenguetapp nõudis muudetud strateegilist suunda 2016–2020, milles lepiti kokku 2015. aasta mais. Uue suuna toetamiseks algatasime sisemised ümberkorraldused, mis kajastavad ja toetavad tegevusi, mis aitavad meil saavutada põhikirjajärgseid eesmärke – nimelt riskihindamine, ühtsed eeskirjad, järelevalvetavade ühtlus ja järelevalve.

Ümberkorraldused toimusid 2015. aasta novembris, kusjuures peamised organisatsioonilised muudatused seisnesid mitut valdkonda hõlmava riskianalüüsi ja majandusosakonna loomises, järelevalvetegevuste koondamises järelevalveosakonda ning uue äriasjade osakonna loomises, et meie valitsemis-, kavandamis- ja teavitustegevusi toetaks valdkonnaülene üksus. Järelevalvetavade ühtlustamise valdkonnas moodustasime väikese keske tööühma, kes koordineerib kogu organisatsioonis tehtavat olulist järelevalvetavade ühtlustamise alast tööd. Me loodame näha uue struktuuri puhul rohkem tegelemist multidistsiplinaarsete projektidega, mis tuginevad eri pädevusvaldkondadele ja tagavad meie suutlikkuse tulla toime eesseisvate katsumustega.

Suurepärane osakondadeülene ja töötajatevaheline koostöö tagasid sujuva ülemineku vanalt struktuurilt uuele. Selleks et jääda organiseerituks ja suuta edukalt järgida strateegilist suunda järgmised viis aastat ja kauemgi, vajab uue töökorralduse juurutamine jätkuvalt meie kõigi pingutusi ja tähelepanu.

Strateegilist ümberkujundamist ja sisemist reorganiseerimist kõrvale jättes oli 2015. aasta toimekas aasta, mil ESMA pidi ellu viima põhjaliku tööprogrammi. ESMAle esitatud üha suurenevate nõudmiste täitmine piiratud ressursidega võib olla üsna keeruline ülesanne. Eelmisel aastal tõestas ESMA, et suudab olla oma ülesannete kõrgusel ja need nõudmised täita. Viienda tegutsemisaasta täitumisel on ESMAst saanud hästi toimiv ja tunnustust leidnud ELi asutus, mis jätkab põhjaliku reformikava elluviimist. Minule kui tegevdirektorile tähendas see seda, et pidin suunama kogu oma tähelepanu igapäevastele tegevustele, sealhulgas eelarvehandite haldamisele, personali juhtimisele ning ESMA tööprogrammide kavandamisele, kontrollimisele ja elluviimisele.

2015. aastal jätkus ESMA sisemise toimimise tõhustamine uute rakenduseeskirjade, tegevuskavade ja menetluste vastuvõtmisega personaliküsimuste, rahanduse ja hangete ning samuti kinnisvara haldamise ja infotehnoloogia valdkonnas. Neid toetas teatud menetluste puhul uute e-töövoogude katsetamine, mida rakendatakse ja arendatakse edasi 2016. aastal. Need muutused võimaldavad meil lihtsustada haldusmenetlusi ja suurendavad meie tõhusust organisatsioonina. 2015. aastal arendati edasi tegevuspõhist kuluarvestust, tänu millele paranes ESMA kuluüksuste läbipaistvus ja kontroll, mis on iseäranis oluline, kui tasud tulevad otse sektorist (praegu ESMA poolt reitinguagentuuri ja kauplemisteabehoidlate üle tehtava järelevalvega seotud tegevused). IT valdkonnas töötasime välja viis uut süsteemi, mis toetavad regulatiivset tegevuskava, andes teavet järelevalveasutustele ja laiemale üldsusele.

Liikumine ühtsete eeskirjade rakendamise ja parema järelevalvealase ühtluse suunas tähendab ka seda, et ESMA on endiselt riiklike pädevate asutuste nõuandekeskuseks. 2015. aastal alustati kogu ELi hõlmavate IT-süsteemide väljaehitamist ja käitamist, eesmärgiga koguda ja avaldada andmeid, mis tagavad ELi turgude tõrgeteta toimimise. 27 riigi pädevad asutused on nõustunud delegeerima teatavate MiFID 2-ga seotud IT-süsteemide väljaehitamise ja käitamise ESMAle, samal ajal kui arendatakse IT keskuse lahendust tuletisinstrumentidehingute aruannete esitamiseks Euroopa turu infrastruktuuri määruse alusel. Tänu sellele on meist saamas Euroopa kapitaliturgude ja muidugi ka

туру enda infrastruktuuri kese. Me peame veelgi parandama oma IT suutlikkust, tuginedes IT-projektide edukale elluviimisele. Ühised süsteemid ja meetodid, mis on mõeldud andmete kogumiseks, avaldamiseks ja regulatiivseks kasutamiseks, ongi tõeliselt integreeritud turgude ja ühiste järelevalvelahenduste keskmes.

Üks viimaseid tehnilisi ja teabevahetuslikke edusamme oli 2015. aasta lõpu poole ümberkujundatud veebilehe kasutuselevõtt. Me kaasasime veebilehe kavandamisse ja loomisse oma välised sidusrühmad, et uus kujundus vastaks kasutatavuse ja sisu poolest nende kui kasutajate vajadustele. Loodan, et nõustute, et veebisait on nüüd juurdepääsetavam ning informatiivsem teabeallikas sidusrühmadele.

Selleks et ESMA saaks endiselt täita kõiki oma ülesandeid ja tuleks toime paljude tekkivate probleemidega, peab meil olema tugev ja stabiilne organisatsioon, mis tugineb ESMA töötajatele. Seepärast tahaksin tänada kõiki oma kolleege ennastalgava töö eest 2015. aastal. Me võime olla uhked saavutatu üle ja seda tänu organisatsiooni iga töötaja pühendumusele ja sihikindlusele ESMA eesmärkide saavutamisel.

Olen samuti väga tänulik oma kolleegidele haldusnõukogus ja järelevalvenõukogus, kes toetasid Euroopa Väärtpaberiturujärelevalvet ka 2015. aastal. Oleme seadnud endale ambitsioonikad eesmärgid ka järgmisteks aastateks ning ma ootan meie suurepärase koostöö jätkumist oma kolleegidest järelevalveteostajate ja reguleerijatega ning muude sidusrühmade aktiivset osalust meie tegevustes.

Verena Ross

tegevdirektor

Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve

Sisukord

Eesistuja eessõna	2
Tegevdirektori eessõna	4
1. ESMA missioon ja eesmärgid	7
Missioon ja eesmärgid 2015. aastal	7
2. ESMA 2015. aasta eesmärkide saavutamine	9
2.1. Ühtlustamine	9
2.2. Riskide seire ja analüüs.....	10
2.3. Ühtsed eeskirjad	11
3. ESMA organisatsioonilised saavutused	12

1. ESMA missioon ja eesmärgid

Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA) on ESMA määrusega¹ loodud ELi sõltumatu asutus, mille ülesanne on tõhustada investorite kaitset ning edendada stabiilseid ja nõuetekohaselt toimivaid finantsturge. ESMA püüab sõltumatu asutusena neid eesmärke saavutada, hinnates investoreid, turge ja finantsstabiilsust ähvardavaid ohte, töötades ELi finantsturgude jaoks välja ühtsed eeskirjad, edendades järelevalvetavade ühtlustamist ning tehes vahetut järelevalvet konkreetsete finantsasutuste üle.

ESMA on osa Euroopa Finantsjärelevalve Süsteemist, mis on Euroopa institutsioonide asutatud detsentraliseeritud mikro- ja makrotasandi usaldatavuse järelevalveasutuste mitmetasandiline süsteem, mille eesmärk on tagada järjepidev ja ühtne finantsjärelevalve ELis. Sellesse süsteemi kuuluvad Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu ja kolm Euroopa järelevalveasutust – Pariisis asuv ESMA, Londonis asuv Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA) ja Frankfurtis asuv Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve (EIOPA) – ning liikmesriikide pädevad asutused. ESMA kuulub koos EBA ja EIOPaga ühiskomiteesse, mille eesmärk on tagada sektoriülene järjepidevus ja ühised seisukohad finantskonglomeraatide üle tehtava järelevalve valdkonnas ja muudes sektoriülestes küsimustes.

ESMA annab oma tegevusest aru Euroopa Parlamendile ja Euroopa Ülemkogule ning teeb tihedat koostööd Euroopa Komisjoniga.

Missioon ja eesmärgid 2015. aastal

Vastavalt ESMA määrusele² on ESMA ülesanne tõhustada investorite kaitset ning edendada stabiilseid ja nõuetekohaselt toimivaid turge Euroopa Liidus.

Väärtpaberiturgude usaldusväärusel ja tõhusal reguleerimisel on tähtis osa ELi finantsturgude ja majanduse terviklikkuse, tõhususe ja kasvu tagamisel ning tõhus reguleerimine ja järelevalve on otsustava tähtsusega tegur turuosaliste usalduse saavutamiseks ja säilitamiseks. Vajalike tingimuste tekkele kaasaaitamiseks püüab ESMA parandada nii eeskirjade kui ka järelevalvetavade ühtlustamist.

Eeskirjade ühtlustatud rakendamise tagamiseks kõikjal ELis tegutseb ESMA väärtpabereid käsitlevate õigusaktidega seotud standardite kehtestajana ning annab komisjonile tehnilist nõu. Ühtlasi on tal tähtis osa üleeuroopalise tegevusulatusega finantsasutuste, praegu reitinguagentuuride ja kauplemisteabehoidlate üle tehtavas otseses järelevalves. ESMA osaleb järelevalvekolleegiumide kaudu ka järelevalves kesksete vastaspoolte üle.

ESMA aastaaruanne on oluline vahend oma eesmärkide saavutamisest ja iga-aastase tööprogrammi täitmisest aru andmiseks.

ESMA rolli on võimalik paremini mõista kolme eesmärgi abil, milleks on:

- 1. investorite kaitse:** rahuldada paremini finantssektori tarbijate vajadusi ja tugevdada nende õigusi investoritena, teadvustades samas nende kohustusi;
- 2. nõuetekohaselt toimivad turud:** edendada finantsturgude ja tugevate turuinfrastruktuuride terviklikkust, läbipaistvust, tõhusust ja head toimimist; ning

¹ [ESMA määrus \(EL\) nr 1095/2010.](#)

² [ESMA määrus \(EL\) nr 1095/2010.](#)

3. finantsstabiilsus: tugevdada finantssüsteemi, et tulla toime tagasilöökidega ning suuta lahendada finantstasakaalustamatust, soodustades samas majanduskasvu.

Need kolm eesmärki on omavahel seotud: investorite kaitse ja nõuetekohaselt toimivad turud tagavad üldise turu stabiilsuse. Samal ajal toetab parem finantsstabiilsus nõuetekohaselt toimivaid turge ja investorite kaitset.

Neli tegevust, mis aitavad ESMA-l oma missiooni täita ja eesmärke saavutada, on järgmised:

I. Ühtlustamine

Järelevalvetavade ühtlustamise edendamise eesmärk on tagada kvaliteetse õigusloome ja järelevalve võrdsed võimalused, vältides õigusnormide erinevuse ärakasutamist (õiguslik arbitraaž) ja liikmesriikide võidu järeleandmiste tegemist. Eeskirjade järjepidev rakendamine ja kohaldamine tagab finantssüsteemi turvalisuse, kaitseb investoreid ja tagab turgude nõuetekohase toimimise.

Järelevalvetavade ühtlustamine tähendab parimate tavade jagamist ning tõhususe suurendamist nii riiklike pädevate asutuste kui ka finantssektori jaoks. See toimub tihedas koostöös riiklike pädevate asutustega. ESMA positsioon Euroopa Finantsjärelevalve Süsteemis annab talle õiguse teha vastastikuseid hindamisi, kehtestada ELi andmete esitamise nõuded, teha temaatilisi uuringuid, viia ellu ühiseid tööprogramme, koostada arvamusi ja suuniseid, esitada küsimusi ja saada vastuseid ning luua tihe võrgustik parimate tavade jagamiseks ja järelevalve tegijate koolitamiseks.

ESMA osalemine kesksete vastaspoolte järelevalvekolleegiumides aitab kaasa järelevalvetavade ühtlustamisele selles konkreetsetes valdkonnas. ESMA toetab aktiivselt rahvusvahelist järelevalvealast koordineerimist ja ühtlustamist, näiteks osalemise kaudu IOSCOs.

II. Riskide seire ja analüüs

Investorite, turgude ja finantsstabiilsusega seotud riskide hindamise eesmärk on märgata esilekerkivaid suundumusi, riske ja nõrku külgi ning teha kindlaks võimalused, nii et neid saab õigel ajal ära kasutada. ESMA kasutab oma ainulaadset positsiooni finantsstabiilsust, investorite kaitset ja Euroopa finantsturgude nõuetekohast toimimist ohustavate turusuundumuste kindlakstegemiseks.

ESMA riskihindamine tugineb teiste Euroopa järelevalveasutuste ja riiklike pädevate asutuste riskihindamistele neid ühtlasi täiendades ning annab panuse Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu süsteemsesse töösse, mis üha enam keskendub finantsturgude stabiilsust ähvardavatele ohtudele. Asutusesiseselt on riskihindamise tulemus aluseks ESMA tööle ühtsete eeskirjade, järelevalvetavade ühtlustamise ja konkreetsete finantsasutuste üle tehtava vahetu järelevalve vallas.

Asutuseväliselt edendame läbipaistvust ja investorite kaitset, tehes teabe investoritele kättesaadavaks avalike registrite ja andmebaaside kaudu ning andes vajaduse korral investoritele hoiatusi. Riskianalüüsi raames jälgitakse finantsuunduste eeliseid ja nendega kaasnevaid riske Euroopa finantsturgudel.

III. Ühtsed eeskirjad

ELi finantsturgude ühtsete eeskirjade väljatöötamise eesmärk on edendada ELi ühtset turgu, luues võrdsed võimalused investoritele ja emitentidele kõikjal ELis. ESMA osaleb ELi finantsturgude ühtsete eeskirjade kvaliteedi tugevdamises, töötades välja tehnilised standardid ning andes ELi institutsioonidele nõu õigusaktide eelnõude kohta. ESMA esimesel tegutsemisaastal oli tema esmane ülesanne kehtestada standardid, tehes kättesaadavaks arvukad rakendamisega seotud tehnilised üksikasjad, mis hõlmasid kogu Euroopa väärtpaberiturgu.

IV. Järelevalve

ESMA teostab vahetut järelevalvet konkreetsete finantsasutuste üle, nagu reitinguagentuurid ja kauplemisteabehoidlad. Need asutused moodustavad olulise osa ELi turu infrastruktuurist. Järelevalve reitinguagentuuride üle aitab edendada reitinguagentuuride tegevuse terviklikkust, usaldusväarsust, head juhtimist ja sõltumatust. Seega tagab ESMA järelevalve reitingute kvaliteedi ning aitab kaitsta investorite huve. ESMA järelevalve kauplemisteabehoidlate üle aitab tagada pidevalt nende vastavuse Euroopa turu infrastruktuuri määruse nõuetele, võimaldades seeläbi neil asutustel pääseda oma vastavate ülesannete täitmiseks juurde tuletislepingute andmetele ja üksikasjadele. Seega on ESMA järelevalve kauplemisteabehoidlate üle andmete kvaliteedi ja tuletisinstrumentide turgude läbipaistvuse tagamisel olulise tähtsusega.

ESMA neli tegevusvaldkonda on üksteisega tihedalt seotud. Riskihindamisel saadud teadmisi kasutatakse ühtsete eeskirjade koostamisel, järelevalvetavade ühtlustamisel ja vahetu järelevalve tegemisel ning vastupidi. Meie arvates on järelevalvetavade ühtlus ühtsete eeskirjade rakendamise ja kohaldamise ilmne tõend. Vahetu järelevalve reitinguagentuuride ja kauplemisteabehoidlate üle saab kasu meie riskihindamisest ja ühtsete eeskirjade alasest tegevusest ja annab omakorda neisse oma panuse.

2. ESMA 2015. aasta eesmärkide saavutamine

2.1. Ühtlustamine

ESMA loodi koos teiste järelevalveasutustega järelevalvetavade ühtlustamise edendamiseks, vähendades erinevatest järelevalvetavade tingitud õiguslikku arbitraaži ELis. Põhjus on selles, et üksteisest erinevad tavad võivad kahjustada peale turgude terviklikkuse, tõhususe ja nõuetekohase toimimise ka finantsstabiilsust ja investorite kaitset.

ESMA annab ühtlustamisalast tööd tehes muude algatuste kõrval välja suuniseid ja soovitusi valdkondades, kus esineb kohaldamisega seotud erinevusi, esitades õigusaktide rakendamise tekkivaid küsimusi ja andes neile vastuseid, soodustades kogemuste vahetamist riiklike pädevate asutuste vahel ning järelevalvetegevuse koordineerimist, tõhusate järelevalvemeetodite väljatöötamist, järelevalve hindamist riiklike pädevate asutuste poolt vastastikuste hindamiste kaudu ning kooskõlastatud järelevalvet takistavate tegurite kindlakstegemist.

Tõhus järelevalve finantsturgude üle on keeruline ülesanne ja praegu on riiklikel pädevatel asutustel järelevalvetavade ja meetodite ühtlustamiseks veel palju ära teha. ESMA teeb riiklike pädevate asutustega koostööd tavade parandamiseks ja ühtlustamiseks, tagades piiratud ressursside parima kasutamise.

Üldine eesmärk on saavutada järelevalve kõrged ühtsed standardid kõikjal ELis.

ESMA uued prioriteedid kajastusid 2015. aastal järelevalvetavade ühtlustamise alalise komisjoni loomises, mis hakkab alaliselt juhtima ühtlustamise tegevuskava elluviimist. ESMA edusammud järelevalvetavade ühtlustamise valdkonnas hõlmasid suuniste väljaandmist, mille eesmärk on edendada teise finantsinstrumentide turgude direktiivi (MiFID 2) / finantsinstrumentide turgude määruse (MiFIR) ja turukuritarvituse määruse ühetaolist kohaldamist. Ühtse regulatiivse tegevuse tõhustamiseks koordineeris ESMA lühikeseks müügi määruse alusel ajutisi keelde ning hindas kesksete vastaspoolte järelevalvekolleegiumide ühtlust.

Varade valitsemise valdkonnas aitas ESMA ühtlustada riskifondide (alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate direktiiv) ja börsil kaubeldavate fondide eeskirju ning edendada investoritele esitatava põhiteabe kohaldamist. ESMA tegi ka ettepaneku anda teatavate kolmandate riikide asutustele alternatiivsete investeerimisfondide valitsejate direktiiviga kehtestatud tegevusluba.

Järelevalvetavade ühtlustamine tähendas ka poliitilise tegevuskava edendamist, valmistades ette väärtpaperite keskdepositooriumi määruse jõustumist, edendades läbipaistvusdirektiivi ühtlustatud kohaldamist ning osaledes raamatupidamis- ja auditieeskirjade väljatöötamises, kehtestades samal ajal ühised nõuete täitmise tagamise prioriteedid.

Viimasena, kuid mitte sugugi vähemtähtsana tuleb nimetada arvukaid sektoriülest ühtlustamist käsitlevaid töösuundi koostöös EBA ja EIOPAga Euroopa järelevalveasutuste ühiskomitee raames, eesmärgiga tagada panganduse, kindlustuse ja väärtpaperiturgude järelevalveasutuste regulatiivsete meetodite ühtlus. 2015. aastal tähendas see tegelemist selliste valdkondadega nagu väärtpaperistamine, rahapesu tõkestamine, finantskonglomeraadid ja finantsteenuste automatiseeritud nõuanded.

ESMA loob järelevalvetavade ühtlustamise alalise komisjoni

Kooskõlas ESMA strateegiliste suundadega 2016–2020 kajastub põhitähelepanu pöördumine ühtlustamisega seotud tegevustele järelevalvetavade ühtlustamise alalise komisjoni loomises ning hindamiskomisjoni laialisaatmises. Esimene kohtumine toimus 2015. aasta lõpus ja järelevalvenõukogu kiitis uue järelevalvetavade ühtlustamise alalise komisjoni pädevuse heaks 2016. aasta jaanuaris. Uus alaline komisjon edendab ESMA järelevalvetavade ühtlustamise ühist raamistikku, vastastikuste hindamiste teemasid välja selgitades ja neid hindamisi tehes, tegeledes valdkonnaüleste järelevalvetavade ühtlustamise probleemidega ja kontrollides järelevalvetavade ühtlustamise tööprogrammi rakendamist.

Vastastikuste hindamiste puhul hakatakse kasutama sama meetodikat,³ mida kasutas varem hindamiskomisjon. Järelevalvetavade ühtlustamise alalise komisjoni kuuluvad riiklike pädevate asutuste kõrgetasemelised esindajad, kellel on riikide järelevalvealastest tegevustest hea ülevaade.

Üksikasjalikum teave on ESMA [aastaruande ingliskeelses täisversioonis](#):

2.2. Riskide seire ja analüüs

Investorite, turgude ja finantsstabiilsusega seotud riskide hindamine on oluline esilekerkivate suundumuste, riskide ja nõrkade külgede ning võimaluste õigeaegsel kindlakstegemisel, et võtta nende suhtes meetmeid. ESMA kasutab oma ainulaadset positsiooni finantsstabiilsust, investorite kaitset ja finantsturgude nõuetekohast toimimist ohustavate turusuundumuste kindlakstegemiseks. ESMA riskihindamine tugineb teiste Euroopa järelevalveasutuste riskihindamistele neid ühtlasi täiendades ning annab panuse Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu süsteemsesse töösse, mis üha enam keskendub finantsturgude stabiilsust ähvardavatele ohtudele. Asutusesiseselt on riskihindamise tulemus aluseks ESMA tööle ühtsete eeskirjade, järelevalvetavade ühtlustamise ja konkreetsete finantsasutuste üle tehtava vahetu järelevalve vallas. Asutuseväliselt edendame läbipaistvust ja investorite kaitset, tehes teabe investoritele kättesaadavaks avalike registrite ja andmebaaside kaudu ning andes vajaduse korral investoritele hoiatusi. Riskianalüüsi raames jälgitakse finantsuunduste eeliseid ja nendega kaasnevaid riske ELi finantsturgudel.

ESMA jälgis 2015. aastal ELi väärtpaperiturgude suundumusi, riske ja nõrku külgi, osaledes ühtlasi Euroopa järelevalveasutuste ja Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu riskihindamistes. ESMA hoiatas 2015. aasta keskel investoreid väga suurte tururiskide eest ning jätkas põhjalike uurimisprojektide elluviimist investeerimisfondide, varipanganduse ja võlakirjade turu likviidsuse teemadel, mis kõik võivad mõjutada süsteemset riski.

ESMA valmistas 2015. aastal ka ette esimese üleeuroopalise kesksete vastaspoolte stressitesti, töötades välja meetodid, määrates kindlaks menetluse ja kogudes andmeid.

³ ([ESMA/2013/1709](#))

Peale selle rakendas ESMA Euroopa reitinguandmebaasi, millest saab kasulik vahend reitinguagentuuride tegevuse kontrollimiseks ja võrdlemiseks. Seda täiendas krediidireitingute registreerimise teostatavuse aruanne.

ESMA kontrollis ka finantstegevusi, uuendusi ja jaeinvestorite suundumusi, et olla kursis finantsuuendustega, mis eeldavad ESMAlt uute suundumuste ja toodetega seotud riskide ja eeliste hindamist. Käsitleti ka selliseid teemasid nagu virtuaalne valuuta ja struktureeritud finantseerimine. Sellega seoses valmistus ESMA 2015. aastal talle MiFID 2 raames antavate toodetesse sekkumise õiguste saamiseks, mis varieeruvad hoiatuste andmisest toodete võimaliku keelamiseni.

Üksikasjalikum teave on ESMA [aastaruande ingliskeelses täisversioonis](#):

2.3. Ühtsed eeskirjad

Finantskriis tõi esile negatiivse mõju, mida õigusaktide ebaühtlane kohaldamine võib avaldada finantsturgudele, tarbijatele ja majandusele üldiselt. Seetõttu peeti vajalikuks võtta kasutusele tõhusad vahendid ELi õiguse ühtlasemaks kohaldamiseks. Selleks et edendada väärtpabereid käsitlevate õigusaktide ja nende kohaldamise ühtlust, võib ESMA investoritele võrdsete võimaluste ja piisava kaitse tagamiseks välja anda regulatiivseid ja rakenduslikke tehnilisi standardeid, mis muudavad ELi esimese tasandi õigusaktid veelgi üksikasjalikumaks ja selgemaks.

Selliste tehniliste standardite eesmärk on parandada riikliku järelevalve kvaliteeti ja järjepidevust, tugevdada järelevalvet piiriüleste kontsernide üle ja töötada välja ELi ühtsed eeskirjad, mida kohaldatakse kõikidele finantsturu osalistele siseturul. ESMA vastutab tehniliste standardite väljatöötamise eest seoses õigusaktidega, milles käsitletakse Euroopa väärtpaberiturge (finantsinstrumentide turgude direktiiv), nende infrastruktuuri (Euroopa turu infrastruktuuri määrus) ja nõuetekohast toimimist (lühikeseks müük, turu kuritarvitamise direktiiv) ning ka selliste peamiste turuosaliste suhtes nagu reitinguagentuurid ja investeerimisfondid (eurofondid, alternatiivsete investeerimisfondide valitsejaid käsitlev direktiiv).

2015. aastal töötati koos väärtpaberiturgude ühtsete eeskirjadega välja ka MiFID 2 rakendusraamistik tehnilisi standardeid abiks võttes. Need käsitlesid selliseid teemasid nagu kapitali- ja mittekapitaliväärtpaberite uus läbipaistvuskord, nõuded kauplemiskohtadele ja ettevõtjatele ning tarbijate ja vahendajate kaitse finantsteenuste valdkonnas.

Järelkauplemise ühtsete eeskirjade koostamine eeldas tööd nii Euroopa turu infrastruktuuri määruse kui ka väärtpaberite keskdepositooriumi määrusega. 2015. aastal keskendus ESMA Euroopa turu infrastruktuuri määruse nõuetekohasele rakendamisele, kehtestades tehingutest teatamise valideerimiseeskirjad ja kliirimiskohustused intressimääradele ja krediidiriski vahetuslepingutele ning alusvara ostmiseta tähtpäevatehingutele. ESMA avaldas ka arvamust Euroopa turu infrastruktuuri määruse raamistiku täiustamise kohta. Veel üks oluline teetähis ESMA töös oli väärtpaberite keskdepositooriumi määruse rakendamise ettevalmistamine, mille käigus ta töötas välja tehnilised standardid väärtpaberite keskdepositooriumi nõuete ja isearvelduse kohta.

ESMA täpsustas riskikapitali ja sotsiaalse ettevõtluse fondide raamistikku ning kutsus komisjoni üles ajakohastama eurofondide direktiivi.

Reitinguagentuuride valdkonnas tähendas ühtsete eeskirjade täiustamine tööd parandamist vajavate valdkondadega konkurentsi suurendamiseks ja valikute mitmekesistamiseks krediidireitingute turul.

Turu terviklikkusega seoses kehtestas ESMA turukuritarvituse määruse rakendusmeetmed, et suurendada terviklikkust ja tõhustada investorite kaitset. Peale selle töötas ESMA välja tulevase võrdlusaluste määruse rakendusmeetmed ning vaatas läbi põhimõtted, millele toetudes tehakse aktsionäride hääletamist käsitlevaid uuringuid ja analüüse.

Teine finantsinstrumentide turgude direktiiv (MiFID 2)

Finantsinstrumentide turgude direktiivi läbivaatamine oli tõenäoliselt viimase kümnendi kõige ulatuslikum Euroopa väärtpapieriturgude õigusaktide kohandamine ning see on üks ELi olulisemaid reaktsioone finantskriisile.

MiFID 2 / MiFIRiga tehakse ELi finantsturge oluliselt mõjutavad muudatused, mis hõlmavad läbipaistvusnõudeid suuremale hulgale varaklassidele, kohustust kaubelda tuletisinstrumentidega börsil, algoritm- ja välkkauplemise nõudeid ning kauba tuletisinstrumentide uusi järelevalvevahendeid. See tõhustab ka jaeinvestorite kaitset tänu vahendustasude kasutamise piirangutele, sõltumatu investeerimisalase nõustamise tingimustele, toodete arendamise ja turustamise rangematele organisatsioonilistele nõuetele, toodetesse sekkumise õigustele ning kulude ja tasude avaldamisele.

Uue MiFID 2 raamistiku eesmärk on muuta ELi turud turvalisemaks, läbipaistvamaks ja tõhusamaks ning tagada võrdsed võimalused turuosalistele kogu Euroopa Liidus. Kaasseadusandjad jõudsid poliitilisele kokkuleppele 2014. aasta alguses, MiFID 2 pakett jõustus juulis ja seda hakatakse kohaldama alates 2018. aasta jaanuarist.

Üksikasjalikum teave on ESMA [aastaruande ingliskeelses täisversioonis](#):

3. ESMA organisatsioonilised saavutused

ESMA 2015. aasta peamised saavutused organisatsioonina hõlmasid asutusesiseste menetluste jätkuvat tõhustamist ja ümberkorraldusi, et viia ellu oma uut strateegiat.

Lisaks nendele üldistele edusammudele tegeleti peamiselt tsentraliseeritud IT-projektidega ja nende rakendamine oli endiselt edukas. Projektide hulka kuulusid reitinguagentuuride üle tehtava järelevalve (kolmas reitinguagentuuride määrus), lühikeseks müügi määruuse, Euroopa turu infrastruktuuri määruuse, finantsinstrumentide turgude määruuse ja turu kuritarvitamise direktiiviga seotud projektid. IT delegeeritud projektide programm oli tähtsaim juhtudel, kus riiklikud pädevad asutused delegeerisid ESMAle konkreetseid Euroopa turu infrastruktuuri määruuse ja finantsinstrumentide turgude määruuse kohaseid ülesandeid. Muud IT-projektid olid seotud ESMA tugifunktsioonide asutusesisese tõhustamisega.

Peale selle jätkas ESMA oma personaliga seotud ülesannete arendamist ning juhtimise ja sisekontrolli edendamist.

Igapäevane juhtimine

ESMA igapäevase juhtimise eest vastutavad tegevdirektor ja osakondade juhid. ESMA-l on kuus osakonda. Osakondade juhid vastutavad oma vastavate tegevusvaldkondade eest. ESMA on loonud mitmes valdkonnas meeskonnajuhi ametikoha, et abistada osakondade juhte ja koordineerida osakonnasisest tegevust. ESMA otsustusorganite, haldusnõukogu ja järelevalvenõukogu ülesandeid on täpsemalt kirjeldatud 1. peatükis 9. leheküljel.

ESMA juhtkond kohtub kord nädalas, et arutada ESMA tegevusi ja asutuseüleseid küsimusi ning leppida vajaduse korral kokku lahendustes. Juhtkonna üks oluline ülesanne on tegevuste kavandamine ja kontrollimine ning ESMA sisekontrollisüsteemi panustamine.

Järelevalvenõukogu võtab iga aasta septembris vastu järgmise aasta tööprogrammi. See tugineb mitmeaastasele planeerimisele, sealhulgas mitmeaastane personalipoliitika kava. Tööprogrammi täitmist kontrollitakse asutusesiselt kogu aasta vältel ja kord kvartalis teavitatakse haldusnõukogu selle rakendamisel tehtud edusammudest.

Põhjalikud aruanded peamistest haldustegevustest, nagu töölevõtmine ja eelarve täitmine, esitatakse kord kuus tegevdirektorile ja kord kvartalis haldusnõukogule.

Üksikasjalikum teave on ESMA [aastaruande ingliskeelses täisversioonis](#):